

KUR'ÂN-I KERİM'DE DUA ÂYETLERİ

“İbrâhim, İsmâil’le birlikte Evin (Kâbe’nin) sütunlarını yükselettiğinde (ikisi şöyle dua etmişti): ‘Rabb’imiz bizden (bunu) kabul et. Şüphesiz, Sen işiten ve bilensin.’” (Bakara, 127)

“Kullarım Beni sana soracak olursa, muhakkak ki Ben (onlara) pek yakınım. Bana dua ettiği zaman dua edenin duasına cevap veririm. Öyleyse, onlar da Benim çağırma cevap versinler ve bana îman etsinler. Umulur ki irşat (doğru yolu bulmuş) olurlar.” (Bakara, 186)

“Orada Zekeriyâ Rabb’ine dua etti: ‘Rabb’im, bana katından tertemiz bir soy armağan et. Doğrusu Sen, duaları işitensin.’ dedi.” (Âl-i İmrân, 38)

“Sabah akşam -O’nun yüzünü (rızâsını) dileyerek- Rablerine dua edenleri kovma. Onların hesabından senin üzerinde bir şey (yükümlülük), senin hesabından da bir şey (yükümlülük) yoktur ki onları kovman gereksin. Yoksa zâlimlerden olursun.” (En’âm, 52)

“De ki: ‘Sizi karanın ve denizin karanlıklarından kim kurtarmaktadır ki, siz (açıktan ve) gizliden gizliye ona yalvararak dua etmektesiniz.’ Andolsun, bizi bundan kurtarırsan, gerçekten şükredenlerden oluruz.” (En’âm, 63)

“De ki: ‘Rabb’im adâletle davranmayı emretti. Her mescit yanında (secde yerinde) yüzlerinizi (O’na) doğrultun ve dini yalnız kendisine has kılarak O’na dua edin. Başlangıçta sizi yarattığı gibi döneceksiniz.” (A’râf, 29)

“Rabb’inize yalvara yalvara ve için için dua edin. Şüphesiz O, haddi aşanları sevmez.” (A’râf, 55)

“Düzene konulması (ıslah)ından sonra yeryüzünde bozgunculuk (fesat) çıkarmayın; O’na korkarak ve umut taşıyarak dua edin. Doğrusu Allah’ın rahmeti iyilik yapanlara pek yakındır.” (A’râf, 56)

“İsimlerin en güzeli Allah’ındır. Öyleyse O’na bunlarla dua edin. O’nun isimlerinde ‘aykırılığa (ve inkâra) sapanları’ bırakın. Yapmakta oldukları dolayısıyla yakında cezâlandırılacaklardır.” (A’râf, 180)

“O, sizi tek bir nefsten yarattı ve kendisiyle durulup-yatışması için ondan eşini var etti. Onu (eşini) örtüp-bürüyünce, o da bir yük yüklendi de bununla (bir süre) gezindi. Nitekim ağırlaşınca, ikisi Rableri olan Allah’a dua ettiler: ‘Eğer bize sâlih (bir çocuk) verirsen, andolsun şükredenlerden olacağız.’” (A’râf, 189)

“Bedevilerden öyleleri de vardır ki, onlar Allah’a ve âhiret gününe îman eder ve infak ettiğini Allah katında bir yakınlaşmaya ve elçinin dua ve bağışlama dileklerine (bir yol) sayar. Haberiniz olsun, bu gerçekten onlar için bir yakınlaşmadır. Allah da onları kendi rahmetine sokacaktır. Şüphesiz Allah, bağışlayandır, esirgeyendir.” (Tevbe, 99)

“Onların mallarından sadaka al, bununla onları temizlemiş, arındırmış olursun. Onlara dua et. Doğrusu, senin duan, onlar için bir sükûnet ve huzurdur. Allah işitendir, bilendir.” (Tevbe, 103)

“Oradaki duaları, ‘Allah’ım, Sen ne yücesin’dir ve oradaki dirlik temennileri, ‘Selâm’dır; dualarının sonu da, ‘Gerçekten, hamd âlemlerin Rabbi olan Allah’ındır.’” (Yûnus, 10)

“İnsana bir zarar dokunduğunda, yan yatarken, otururken ya da ayaktaiken bize dua eder; zararını üstünden kaldırdığımız zaman ise, sanki kendisine dokunan zarara bizi hiç çağırmamış gibi döner gider. İşte, ölçüyü taşıranlara yapmakta oldukları böyle süslenmiştir.” (Yûnus, 12)

“Karada ve denizde sizi gezdiren O’dur. Öyle ki siz gemide bulunduğunuz zaman, onlar da güzel bir rüzgârla onu yüzdürürlerken ve (tam) bununla sevinmekteilerken, ona çılginca bir rüzgâr gelip çatar ve her yandan dalgalar onları kuşatıverir; onlar artık bu (dalgalarla) gerçekten kuşatıldıklarını sanmışlarken, dinde O’na gönülden katıksız bağlılar (muhtlisler) olarak Allah’a dua etmeye başlarlar: ‘Andolsun eğer bundan bizi kurtaracak olursan, muhakkak sana şükredenlerden olacağız.’” (Yûnus, 22)

“(Allah) Dedi ki: ‘İkinizin duası kabul olundu. Öyleyse dosdoğru yolda devam edin ve bilgisizlerin yoluna uymayın.’” (Yûnus, 89)

“Böylece Rabb’i, duasını kabul etti ve onların hileli düzenlerini kendisinden uzaklaştırdı. Çünkü O, işitendir, bilendir.” (Yûsuf, 34)

“Hak olan çağrı (dua, ibâdet) yalnızca O’na (olan)dır. Onların Allah’tan başka çağırdıkları ise, onlara hiçbir şeyle cevap veremezler. (Onların durumu) yalnızca, ağzına gelsin diye, iki avucunu suya uzatan(ın boşuna beklemesi) gibidir. Oysa ona gelmez. İnkâr edenlerin duası, sapıklık içinde olmaktan başkası değildir.” (Ra’d, 14)

“Halbuki Rabb’iniz, ‘Bana yalvarıp dua edin, Ben de (istediklerinizin) karşılığını size vereyim...’ buyurdu.” (Mü’min, 60)

“(Onların ortak koştukları mı), yoksa zorda olan kimse, kendisine dua ettiği zaman, onun duasını kabul ederek kötülüğü ortadan kaldıran ve sizi yeryüzünün halîfeleri yapan mı? Allah’la birlikte başka bir ilâh mı var? Siz, çok az düşünüyorsunuz.” (Neml, 62)

“De ki: ‘Duanız olmasa, Rabb’im size ne diye değer versin?’ (Furkân, 77)

DUA İLE İLGİLİ HADİS-İ ŞERİFLER

“Dua ve belâ, kıyâmet gününe kadar birbirleriyle mücadeleyle, çarpışmaya devam ederler. İşte bu, duanın Allah’ın pek çok rahmetini ve birçok faydalarını celbetmesi ve belâları önleyici olmasındandır.” (Benzer bir rivâyet için bkz. Hâkim, Müstedrek, I/674.)

“Allah katında, duadan daha kıymetli hiçbir şey yoktur.” (Tirmizî, “De’avât”, 1; İbn Mâce, “Dua”, 1; Hâkim, Müstedrek, I/671.)

“Kendisinden dua ederek istekte bulunmayana Allahu Teâlâ gazap eder.” (İbn Mâce, “Dua”, 1; Hâkim, Müstedrek, I/673.)

“Dua kazâyı önler. İyilik de rızkı artırır. Kul, işlemiş olduğu günahlarından dolayı rızkıdan mahrum olur.” (Hâkim, Müstedrek, III/590.)

“Dua, Allahu Teâlâ’nın bir icra kuvvetidir. Gelmesi kesinleşen kazâyı dahi önler, uzaklaştırır.” (Tirmizî, “De’avât”, 102.)

“Dua müminin silahı, dinin direği, göklerin ve yerin nurudur.” (Hâkim, Müstedrek, I/674.)

“Şüphesiz dua, gelmiş ve gelecek olan şeylere (kazâ ve belâlara) karşı faydalıdır. Onun için ey Allah’ın kulları, duaya sımsıkı sarılınız.” (Hâkim, Müstedrek, I/674-675.)

“Dua, rahmet kapılarının anahtarıdır.” (Deylemî, el-Firdevs, 2/224; Suyûtî, Câmiu’l-ehâdis, XIII/3.)

“Dua, belâ defeder.” (Tirmizî, “Kader”, 6.)

“Bir Müslüman, Allah’tan bir şey dilerse, günah bir şey istemediği veya akrabası ile ilgisini kesmeyi istemediği sürece, Allahu Teâlâ, ona şu üç şeyden birini verir: Ya onun duasını kabul eder veya ona vereceği şey kadar bir kötülüğü kendisinden giderir ya da ona vereceği sevabın bir katını (kendisine verilmek üzere) âhirete bırakır.” (Tirmizî, “De’avât”, 116; Hâkim, Müstedrek, I/675.)

“Çok dua ediniz. Çünkü kapıyı çok çalana kapının açılma ihtimali büyüktür.” (Beyhakî, Şu’abü’l-îmân, II/384.)

“Bir Müslümanın, Müslüman din kardeşine, arkasından gıyaben yapacağı dua makbuldür. Bir kimse din kardeşine hayır dua ettikçe, yanında bulunan görevli melek, ‘Âmin, duan kabul olsun, aynı şeyler sana da verilsin.’ diye dua eder.” (Müslim, “Zikir”, 88.)

“Mazlumun bedduasından sakının. Çünkü mazlum ile Allah arasında perde yoktur.” (Buhârî, “Zekat”, 62; Tirmizî, “Zekat”, 6.)

“Allahu Teâlâ’nın fazl u kereminden isteyiniz. Allah (Celle ve Âlâ) kendisinden istenilmesini sever. İbâdetlerin en efdali, keder ve sıkıntıdan kurtuluşu beklemektir.” (Tirmizî, “De’avât”, 116.)

“Dua kapılarının kendisine açıldığı kimseye, yani dua nasip olan kimseye, rahmet kapıları da açılır.” (Tirmizî, “De’avât”, 102.)

“Sıkıntı zamanlarında Allah’ın kendisine icâbet etmesinden hoşlanan kimse, bolluk ve rahatlık zamanlarında çok dua etsin.” (Beyhakî, Şu’abü’l-îmân, XII/355.)

“Kabul buyuracağına tam bir şekilde inanarak Allah’a dua ediniz. Şunu da biliniz ki: Allah, Kendisinden gafil ve başka işlerle meşgul bir kalbin duasını kabul etmez.” (Tirmizî, “De’avât”, 66.)

“Rabb’iniz, ikramı bol ve hayâ sahibi bir Rabb’dır. Ellerini kendisine uzatan kulunun ellerini boş çevirmekten utanır.” (Hâkim, Müstedrek, I/681.)

“Herhangi biriniz acele etmedikçe, duası kabul olunur. (Kul acele ederek), ‘Rabb’ime (kaç defâ) dua ettim de duamı kabul etmedi.’ der.” (Buhârî, “De’avât”, 21.)

“Dua, ibâdetin özü; hülâsâsıdır.” (Tirmizî, “De’avât”, 1.)

“Rabb’im bana dokuz şey emretti:

1. Açıkta ve gizlide Allah’tan korkmak.
2. Rızâ ve gazap hâllerinde adâletten ayrılmamak.
3. Zenginlikte ve fakirlikte iktisat ve itidâli bırakmamak.
4. Akrabam kesse bile, onlarla ilgimi kesmemek.
5. Beni mahrum edene vermek.
6. Bana zulmedenı affetmek.
7. Sükûtumun tefekkür,
8. Konuşmamın zikir,
9. Nazarımın ibret olması.” (Benzer bir rivâyet için bkz. Ahmed b. Hanbel, Müsned, XXVIII, 654.)

“Hz. Peygamber’in kılıcı üzerinde şunlar yazılıydı: ‘Sana zulmedenî affet, seninle ilgilenmeyen akrabana yardım et, sana kötülük yapana iyilikle mukabele eyle, aleyhine de olsa doğruyu söyle.’” (Münzirî, et-Tergîb ve’t-terhîb, IV/936.)¹

İBÂDET VE KULLUK

“Ben, cinleri ve insanları yalnızca Bana ibâdet etsinler diye yarattım.”

(Zâriyât, 56)

- İbnü'l-Arabî ibâdeti varlık hakîkatinin iki yönü arasında karşılıklı bir eylem sayar. Varlık hakîkatinin iki yönü, Hak ve halktır. (...) İbnü'l-Arabî şöyle der:

*“O bana hamd eder, ben de O’na
O bana ibâdet eder, ben de O’na.”*

Halkın ibâdeti, özünden kaynaklanan bir şeydir ve yaratılmamıştır. Çünkü bu ibâdet, mümkünlerin muhtaç oluşlarından ibarettir; başka bir ifâdeyle mümkünlerin sübut (varlıkların Hak’ın ilmindeki sabit hâlleri, âyân-ı sâbite) hâllerinde yokluklarına karşı var olmalarını tercih edene muhtaçlıklarıdır. Bunun yanı sıra dış varlıkta da, kazandıkları varlığın sürmesi için varlıklarını yokluklarına tercih ediciye muhtaç olmalarıdır. Şu halde yaratılanlar, daimî ve ezeli bir muhtaçlıktadırlar. Bu muhtaçlığın farkına varmaları ise onları kendisine muhtaç oldukları kimseyi tanımaya, buna bağlı olarak da, ona ibâdete sevketmiştir. Bu ibâdet, yaratılıştan kaynaklanan zâtî bir kazanımdır.

Hakk'ın ibâdeti herhangi bir şekilde halkın ibâdetine benzemez. Bunu açıklayabilmek için şöyle bir örnek verebiliriz: Salât (namaz kılmak, dua etmek) fiilini hem yaratılmışa ve hem de Hakk'a izafe ederiz ve 'Allah salât eder' ve 'insan salât eder' deriz. Fakat bu iki durumda salât, özünde ve ayrıntılarında birbirinden farklıdır. İşte Hakk'ın ve halkın ibâdeti de özünde ve ayrıntılarında farklıdır.

Gerçekte vahdet-i vücûdu (varlığın birliği) benimseyen bir sistemde Hakk'ın ibâdet etmesi garipsenecek bir iş değildir. Çünkü böyle bir sistemde ibâdet, ilâhî bir ismin başka bir ilâhî isme ibâdetinde ortaya çıkar. Başka bir ifâdeyle bâtın zâhire ibâdet eder; bu ibâdet, bâtının zâhire dönüşmesi ve onu izhar etmesi yönündendir.

İbnü'l-Arabî şöyle der:

“İbâdet insan için özünden kaynaklanan bir hâldir ve kendisi yaratılmamış olduğu için ona yaratılmış bir ecir verilmesi sahih değildir. Allah'ın dışındaki bütün zatlar, yaratılmış, mevcut ve sonradan olma, onlardaki ibâdet ise yaratılmış değildir. Çünkü bu zatlar, yani âlemdeki varlıklar yokluk hâllerinde olduğu gibi, varlık hâllerinde de bu ibâdete sahiptirler. Bu ibâdet sayesinde mümkün zat, Allah'ın yaratmayla ilgili emrini kabul edebilmiştir. Bu yüzden yokluk hâlinde mümkün için söz konusu olan ibâdet hükmü, ibâdetin varlık hâlinde de sürmesine hükmetmiştir. Çünkü mümkünün varlık hâlinde belirli bir şekilde efendilik iddiasına sahip olması gerekir.”

“İbâdet, zâtî olması yönünden, mümkünün varlığını yokluğu tercih edene (Hak) muhtaçlığıdır.”